

BIULETYN

informacyjny

SPIS TREŚCI

X Plenum ZG PTTK • 11-12 maja 1968 r. — VII Walny Zjazd PTTK • Żeglarze w Leningradzie • Odszedł ostatni z współzałożycieli TOPR — Stanisław Byrcyn-Gąsienica • Prezydium obraduje • Dla uczczenia 50 rocznicy Rewolucji Październikowej — Na szlakach wielkiego rajdu • Jak wykonujemy uchwały VI Walnego Zjazdu Delegatów • Z frontu walki o wzrost organizacyjny Towarzystwa • Opieka społeczna PTTK nad miejscami pamięci narodowej • Na dno studni o „Puchar Wigier” • Podwodne łowy na jez. Szelańg • Zielone światło dla wypożyczalni sprzętu turystycznego • System agencyjny zdaje egzamin • Nasi pletwonurkowie na Kubie • Z życia okręgów, oddziałów i kół • Przez film do upowszechniania krajoznawstwa • Nowości wydawnicze

ZARZĄDU GŁÓWNEGO
PTTK Nr 105
L I S T O P A D 1 9 6 7

X PLENUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTTK

W dniach 22—23 września 1967 roku obradowało w Zakopanem X Plenum Zarządu Głównego PTTK. Było ono związane z obchodami 50-lecia Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej i trwającego w tym okresie XII Międzynarodowego Rajdu Przyjaźni szlakami Lenina.

W tym uroczystym posiedzeniu plenarnym, które przewodził prezes Zarządu Głównego PTTK **Piotr Gajewski** wzięli liczny udział obok członków plenum także przedstawiciele oficjalnych delegacji zagranicznych przybyłych na Rajd Przyjaźni.

Wszeczhwiązkową Radę Związków Zawodowych ZSRR reprezentowali **Paweł Kuszok** i **Walentyn Błochin**, związkowców Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej **Paweł Floris**, Federację Sportu Robotniczego Finlandii **Ojajak Usko**, Centralną Radę Wolnych Niemieckich Związków Zawodowych NRD **Hans Degebrodt**, związkowców Węgier **Niklos Janos** — Przewodniczący Węgierskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody.

W plenarnym zebraniu Zarządu Głównego PTTK uczestniczyli także: **Michał Jekiel**, zastępca przewodniczącego GKFFiT, **Wiesław Adamski**, przewodniczący Krajowej Rady OFSWFiT., **J. Pankanin** członek Zarządu Głównego TPPR, **Jan Wiórkowski**, przewodniczący WKZZ w Krakowie, **Stanisław Woźniak**, I sekretarz KM PZPR w Zakopanem, **Franciszek Gach** przewodniczący MRN w Zakopanem.

Referat na temat Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej i jej wpływu na ukształtowanie się stosunków społeczno-politycznych w Polsce wygłosił Prezes PTTK — **Piotr Gajewski**. Przypomniał on o udziale w Rewolucji Polaków.

„Nasi rodacy znajdowali się wśród twórców i organizatorów Rewolucji, współkierowali walką mas pracujących Rosji. Płomienny rewolucjonista, którego 90 rocznicę urodzin w roku bieżącym obchodzimy, **Feliks Dzierżyński** był członkiem kierowniczego ośrodka powstańczego w Piotrogradzie. W Piotrogradzkim Komitecie Wojskowo-Rewolucyjnym kierującym powstaniem zbrojnym działał, obok **Dzierżyńskiego**, **Franciszek Grzelszczak-Grzegorzewski**, zaś wśród komisarzy tego Komitetu znajdowali się **Ignacy Gintowt-Dziewałtowski**, **Andrzej Arski-Rudziszewski**, **Tadeusz Mieszkowski**, **Franciszek Klepacki** i inni. W rewolucyjnych walkach na ulicach Piotrogradu czołową rolę odgrywali **Stanisław Petkowski** i **Julian Leszczyński**. Gdy rewolucja objęła Moskwę, w sztabie powstania znajdują się również polscy rewolucjoniści: **Stanisław Budyński** i **Stanisław Gruszkowski**. Tu w szeregach Gwardii Czerwonej rozpoczyna swój bojowy szlak **Karol Świerczewski**.

Powszechnie znane są nazwiska słynnych dowódców polskich oddziałów rewolucyjnych: **Stefana Żbikowskiego**, **Romana Ładwy**, **Wacława Ścibora**, **Stanisława Działkiewicza**, **Piotra Borewicza**, **Jerzego Makowskiego**, **Władysława Kochańskiego**. Za czyny bojowe około 200 Polaków wyróżnionych zostało jednym w latach dwudziestych odznaczeniem — orderem Czerwonego Sztandaru.

Tysiące Polaków oddało życie za sprawę rewolucji, widząc w niej drogę do narodowego i społecznego wyzwolenia własnej ojczyzny, wierząc, że służą sprawie jego mas pracujących i całej ludzkości.

Tysiące polskich rewolucjonistów, a wśród nich wybitny działacz polskiego i międzynarodowego ruchu

robotniczego Julian Marchlewski, Feliks Kon, Julian Leński, Antoni Słucki, Stanisław Nowosielski, Jan Tarwacki, Władysław Kobylński, Kazimierz Cichoński i inni, całą swą energię, wiedzę, zapał rewolucyjny, hart i doświadczenie oddają sprawie budowy socjalizmu w Kraju Rad”.

Zwycięstwo Wielkiej Rewolucji — stwierdził prezes Zarządu Głównego PTTK — a później zwycięstwo Związku Radzieckiego nad Niemcami hitlerowskimi i wyzwolenie Polski z pod okupacji pozwoliło narodowi polskiemu ukształtować nowe stosunki społeczne oparte na równości i sprawiedliwości społecznej.

Współpraca gospodarcza Polski z ZSRR od pierwszych dni wyzwolenia i odbudowy zniszczonego kraju do dziś, stanowi jeden z najważniejszych czynników dynamicznego rozwoju polskiej gospodarki i postępu technicznego.

Wszechstronne współdziałanie rozwija się także w dziedzinie techniki, nauki, oświaty i kultury. Przejawia się ono również i w tym, że możemy czerpać i czerpiemy pełną dłoń z skarbnicy doświadczeń Kraju Rad m. in. i z dziedziny turystyki socjalnej.

Te doświadczenia podkreślił mówca: „Potrafimy rozwijać i rozszerzać. Ale czyż możemy zapomnieć, my którzy dziś szcycimy się tak świetną organizacją opiekunów nad zabytkami przeszłości, przyrody miejscami pamięci narodowej, że pierwszy dekret o ochronie dóbr kultury materialnej, kultury narodowej był dziełem pierwszego na świecie państwa socjalistycznego?”

Czy możemy zapomnieć, że pierwowzorami wybitnej myśli krajoznawczej byli wielcy rewolucjonści rosyjscy, radzieccy i polscy jak sam Lenin czy Marchlewski, rzecz jasna uwzględniając, że zagadnienia te nie były dla nich pierwszoplanowymi w ich działalności rewolucyjnej, politycznej i społecznej.

Czy wreszcie nie uświadomiamy sobie z całą ostrością, że rozwój społecznej turystyki, jej rangi w socjalistycznym społeczeństwie jest wynikiem socjalistycznych stosunków produkcji. Oto w Związku Radzieckim został wprowadzony 5-dniowy tydzień pracy, co otwiera wielkie możliwości dla ludzi pracy w sensie możliwości wykorzystania czasu wolnego odpowiednio zaprogramowanego, sensownie zaplanowanego, dobrze wykorzystanego, by można było potem lepiej pracować i pomnażać bogactwa socjalistycznego kraju.

Warto przy tym podkreślić, że ta decyzja podjęta przez rząd radziecki odbyła się bez jakichkolwiek perturbacji, nie wskutek koniecznej redukcji czy bezrobocia — jak dzieje się to w krajach kapitalistycznych.

Nasz kraj stoi u progu podobnych decyzji. Interesującą dla polskiej turystyki, a więc i dla naszego Towarzystwa zabrzmiały na VI Kongresie Związków Zawodowych słowa I Sekretarza Komitetu Centralnego tow. Władysława Gomułki: „Zgadząmy się z wysuniętą przez Związki Zawodowe tezą, iż jednym z założeń przyszłego planu 5-letniego powinno być powszechne skrócenie tygodniowej normy czasu pracy”.

Nakłada to na nasze Towarzystwo nowe zadania. Musimy przecież dostrzegać nie tylko ilościowy skok w związku ze zwiększeniem czasu wolnego wśród ludzi pracy. Musimy zdawać sobie sprawę z konieczności rozszerzenia skali naszego oddziaływania.

Nie wystarczy nam dotychczasowa kadra pracowników PTTK, organizatorów turystyki, przewodników przodowników turystyki kwalifikowanej. Musimy przeszkolić nowe zastępy wysoko wyspecjalizowanych działaczy i pracowników, by mogli podjąć zwiększonym obowiązkom. Zapewnić program i organizację turystyki, wypoczynku nowym ludziom przychodzącym do turystyki przede wszystkim zaś młodzieży. Musimy ich tej turystyki uczyć. Musimy zaś szczególnie uczyć ich właściwego spędzania czasu wolnego, wypoczynku po pracy. Nie wolno nam przy tym nie tylko nic nie stracić z dotychczasowego dorobku, zwłaszcza w dziedzinie ideowo-wychowaw-

czej turystyki i krajoznawstwa, ale wręcz przeciwnie, dorobek ten umacniać i rozszerzać”.

Omawiając rolę Rajdów Przyjaźni szlakami Lenina w ideowo-wychowawczej pracy Towarzystwa prezes Zarządu Głównego PTTK przedłożył wniosek o przedłużenie szlaku imienia W. I. Lenina aż ku Babiej Górze, gdzie również wędrował twórca Rewolucji Październikowej. Mówca stwierdził, że „Będzie to godne podkreślenie przez turystów polskich jubileuszu 50-lecia Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, której obchody objęły już cały kraj i stanowią manifestację głębokiej i szczerzej przyjaźni, poczucia braterstwa naszych narodów budujących ustrój społecznej sprawiedliwości. Jednocześnie zaś nowy szlak rozszerzy krąg uczestników przyszłych rajdów przyjaźni, będzie twórczym, wychowawczym oddziaływaniem na przyszłe pokolenia turystów, na młodzież”.

W zakończeniu referatu Piotr Gajewski stwierdził, iż: „Obchody 50 rocznicy Wielkiego Października stwarzają także okazję do skoncentrowania wysiłków Towarzystwa w pracy ideowo-wychowawczej wśród społeczeństwa, wykorzystując te formy pracy jakie daje nam turystyka i krajoznawstwo”.

Jest to także okazją do wzmocnienia działalności programowej nasycając imprezy turystyczne, wycieczki, odczyty współczesnym krajoznawstwem i właściwą interpretacją dorobku kulturalnego minionych pokoleń. Działalnością naszą powinniśmy objąć jak najszersze masy społeczeństwa organizując turystykę i wypoczynek, wcielając tym samym ja- najlepiej w życie wielkie idee Rewolucji Październikowej.

Obchody rocznicy Rewolucji Październikowej są również okazją do zmanifestowania naszych uczuć i postawy w stosunku do idei twórcy pierwszego w świecie państwa socjalistycznego — Włodzimierza Iljicza Lenina”.

Po referacie preza PTTK głos zabrał przedstawiciel delegacji Wszechzwiązkowej Rady Związków Zawodowych ZSRR — tow. Paweł Kuskow. W wystąpieniu swoim przekazał on pozdrowienia dla turystów polskich i wyraził radość, że może uczestniczyć w obradach plenum ZG PTTK oraz brać udział w rajdzie szlakami Lenina, imprezie, która jest wielką manifestacją uczuć Polaków do idei Wodza Rewolucji, do Kraju Rad. Paweł Kuskow w imieniu Wszechzwiązkowej Rady Związków Zawodowych przekazał Zarządowi Głównemu PTTK statule Włodzimierza Lenina i płyty z nagraniami jego przemówień.

W czasie uroczystego zakopiańskiego plenum ZG PTTK wielu działaczy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego zostało wyróżnionych Odznaką „Zasłużonego Działacza Turystyki”, „Złotą Odznaką TPPR”, „Złotą” i „Srebrną Odznaką PTTK”.

Odznaką „Zasłużonego Działacza Turystyki” wręczył Z-ca Przewodniczącego GKKFiT — Michał Jekieli następującym działaczom: Antoniemu Dałkowskemu, Zbigniewowi Kreskowi, Jerzemu Małeckiemu, Czesławowi Pastuszko, Marianowi Samborowi i Ryszardowi Semelko.

W imieniu Prezydium Zarządu Głównego TPPR J. Pankanin, członek ZG TPPR wręczył Złote Honorowe Odznaki TPPR za wieloletnią organizację rajdów Szlakami Lenina: Janowi Krejczy, Adamowi Albertiemu i Zdzisławowi Jaworskiemu.

Złote Honorowe Odznaki TPPR otrzymali również członkowie GOPR, którzy w 1945 r. brali udział w wyprawie do Zwierówki po rannych partyzantów radzieckich: Józef Faden, Stanisław Byrcyn Gąsienica, Jan Tomków Gąsienica, Władysław Gąsienica, Stanisław Marusarz, Marian Orlewicz, Marian Szeligiewicz, Stanisław Wawrytko, Jakub Wawrytko, Szymon Zarycki.

Wręczenia Złotych i Srebrnych Odznak PTTK dokonał prezes PTTK Piotr Gajewski. Złote Odznaki otrzymali: Jan Dudziński, Józef Faden, Władysław Figiel, Tadeusz Fortuna, Władysław Frączak, Zofia Jarosz, Stanisław Jamroz, Włodzimierz Kapusta, Ludwik Kotarba, Andrzej Koznacki, Zdzisław Kwa-

ter, Józef Maciuszek, Jan Miska, Władysław Motyka, Marian Orlewicz, Jan Parczewski, Antoni Ratyński, Henryka Święciecka, Ryszard Wławecki, Marian Szligiewicz, Jan Wiórkowski, Zofia Wnuk, Władysław Wolski, Eugeniusz Zrost, redakcja „Gazety Krakowskiej”. Srebrną natomiast: Marek Gręplowski, Jan Hender, Janina Iwanowicz, Marian Marek, Tadeusz Wir-Konas.

W części roboczej plenum przyjęło informację przedstawioną przez sekretarza generalnego PTTK Stefana Strogulskiego dotyczącą działalności PTTK w latach 1965—67 (z uwzględnieniem realizacji uchwał VI WZD) oraz ważniejszych kierunków pracy Towarzystwa na okres VII kadencji”. Plenum zaleciło Komisji Programowej wykorzystanie przedłożonego materiału i też do opracowania referatu sprawozdawczego i uchwały VII WZD.

Plenum podjęło z kolei uchwałę o zwołaniu VII Walnego Zjazdu Delegatów PTTK w Warszawie w dniach 11—12 maja 1968 r. oraz powołało następujące Komisje do przygotowania Zjazdu:

Programową z przewodniczącym Mieczysławem Marcem oraz członkami: Leonem Dusikiem, Jerzym Goszczyńskim, Wiesławem Goszczyńskim, Władysławem Krygowskim, Zbigniewem Kulczyckim, Włodzimierzem Łeckim, Stanisławem Machem, Marią Ireną Mileską, Wojciechem Militzem, Józefem Moszczyńskim, Jerzym Raczkiem, Jerzym Sierpińskim, Jerzym Szymańskim, Jerzym Ślizińskim.

Statutową z przewodniczącym Stefanem Strogulskim, wiceprzewodniczącym Władysławem Kamińskim i członkami: Williamem Beyerem, Zdzisławem Brzezińskim, Tadeuszem Dorawskim, Wojciechem Gaspariskim, Antonim Hołowińskim, Andrzejem Jędrusikiem,

Stefanem Kacperskim, Wojciechem Militzem, Janem Olickim, Eugeniuszem Piontkiem, Andrzejem Rozmarynowiczem, Zbigniewem Skorwiderem, Mieczysławem Sobkiewiczem.

Komitet Organizacyjny VII WZD w składzie: przewodniczący Jerzy Przedziecki, zastępca Wojciech Militz, Redakcja sprawozdań ZG za lata 1965—67 Marek Arczyński, Kierownik Biura Zjazdu — Ryszard Cetnarski, Sekretarz Biura Zjazdu — Krystyna Eberhardt; członkowie: Alfred Górny, Romuald Polak, Bronisław Siadek, Urszula Ścigalska, Danuta Wójcik, Lucyna Zwan.

W związku z przygotowaniem VII WZD Plenum przyjęło również wstępny projekt poprawek do Statutu PTTK oraz uchwałę w sprawie uczestnictwa delegatów w VII WZD:

W drugim dniu obrad członkowie Plenum wzięli udział:

- w odsłonięciu tablicy na Dworcu Tatrzańskim upamiętniającej wyprawę GOPR-u w 1945 r. do Zwierówki po rannych partyzantów radzieckich,

- tablicy na budynku na Antałówce, gdzie w latach 1923—1936 mieściła się „Gospoda Włóczęgów” — miejsce spotkań działaczy ruchu robotniczego,

- w uroczystym oddaniu do użytku załogi nowo wybudowanego ośrodka wypoczynkowego Krakowskiej Fabryki Kabli,

- w składaniu wieńców w Mauzoleum Jana Kasprowicza oraz na grobach J. Oppenheima i Borysa Wigiliewa.

Wszyscy członkowie Plenum wzięli również udział w uroczystym zakończeniu Rajdu Przyjaźni Szlakiem Lenina w Ponorinie i Zakopanem.

11–12 MAJA 1968 ROKU VII WALNY ZJAZD PTTK

Podczas Plenum Zarządu Głównego PTTK, które się odbyło w Zakopanem 22 września 1967 r. podjęta została uchwała w sprawie zwołania VII Walnego Zjazdu Delegatów PTTK. Przytaczamy ją w pełnym brzmieniu.

1. Na mocy art. 28 Statutu PTTK, Zarząd Główny Towarzystwa zwołuje VII Walny Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

2. VII Walny Zjazd Delegatów PTTK odbędzie się w Warszawie w dniach 11—12 maja 1968 r.

3. Program VII Walnego Zjazdu obejmuje:

- a) sprawozdanie ustępujących Władz za okres kadencji w latach 1965—1967;
- b) uchwalenie poprawek do Statutu;
- c) uchwalenie wytycznych do pracy na następującą kadencję;
- d) wybory władz Towarzystwa.

Projekt szczegółowego porządku i regulamin obrad Zarząd Główny prześle delegatom oraz innym uczestnikom Zjazdu z materiałami sprawozdawczymi oraz wnioskami do dnia 7 kwietnia 1968 roku.

4. W związku z punktem 1 niniejszej uchwały ustala się następujący kalendarz akcji wyborczej

delegatów na VII WZD rozpoczynającej się w grudniu 1967 r.:

- Walne Zebrania Kół — do dnia 1 lutego 1968 r.,
- Zjazdy Oddziałów — do dnia 1 marca 1968 r.
- Okręgowe Konferencje Przedstawicieli Oddziałów — do dnia 15 marca 1968 r.
- Zebranie Plenarne Komisji ZG (art. 41 Statutu) — do dnia 15 marca 1968 r.

Dla dotrzymania wyżej ustalonych terminów Zarządy Oddziałów sporządzą szczegółowe kalendarze walnych zebrań kół i klubów na prawach kół i prześlą je do zarządów okręgów nie później jak do 15 grudnia 1967 r.

Zarządy okręgów sporządzą szczegółowe kalendarze zjazdów oddziałów i prześlą je do zarządu głównego nie później jak do 15 stycznia 1968 r. W kalendarzach należy podać termin OKPO.

Komisje ZG podadzą terminy zebrań do dnia 15.I.1968 r.

5. a) Koła (kluby na prawach kół) prześlą do zarządów oddziałów wymaganą dokumentację z zebrań nie później jak 5 dni od daty zebrania.

- b) Zarządy oddziałów prześlą do zarządów okręgów wymaganą dokumentację ze zjazdów oddziałów nie póź-

niej jak 5 dni od daty zjazdu.

- c) Zarządy Okręgów prześlą do Zarządu Głównego nie później jak 5 dni od daty OKPO wymaganą dokumentację ze zjazdu oddziałów i OKPO. Poza tym sporządzą listę zbiorczą delegatów wybranych na WZD oraz zbiorczy dokument z protokółów komisji wnioskowych — uwzględniając wnioski dotyczące jedynie WZD.

- d) Komisje ZG złożą dokumentację nie później jak 5 dni od daty plenarnego zebrania.

Na dokumentację składają się:

- protokół zebrania, zjazdu, konferencji,
- protokół Komisji Wnioskowej,
- protokół Komisji Skrutacyjnej,
- wnioski dotyczące poprawek w Statucie,
- zaświadczenia o wyborze delegatów.

6. Plenum zobowiązuje Prezydium Zarządu Głównego do przekazania oddziałom, okręgom i komisjom ZG w terminie do 10.XII.1967 r.:

- regulaminu wyborczego wraz z rozdzielnikiem mandatów i wzorami dokumentacji wyborczej,
- tez Zarządu Głównego na VII WZD.

7. Zobowiązuje się zarządy oddziałów do przesłania zarządom Okręgów sprawozdania za rok 1967:

a) organizacyjnych — do dnia 10.I.1968 r.,

b) finansowych — do dnia 1.II.1968 r.

Zarządy Okręgów sporządzą sprawozdania zbiorcze i prześlą je wraz z kopiami sprawozdań Oddziałów do ZG PTTK w terminach:

a) organizacyjne — do dnia 20.I.1968 r.;

b) finansowe — do dnia 10.II.1968 r.

Zarząd Główny wyraża przekonanie, że kampania przedjazdowa stanie się poważnym czynnikiem mobilizującym szerokie rzesze aktywu PTTK do wzmocnienia działalności programowej, uporządkowania spraw organizacyjnych, pełnego uregulowania składek członkowskich, a także napływu członków i powstawania nowych kół PTTK.

**Zarząd Główny
Polskiego Towarzystwa
Turystyczno-Krajoznawczego**

Zakopane, 22 września 1967 r.

ŻEGLARZE W LENINGRADZIE

Z okazji 50-tej Rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej odbył się pod patronatem Zarządu Głównego PTTK żeglarski rejs morski do Leningradu. Żeglarze wyjechali na zaproszenie dyrekcji zarządu portów w Leningradzie.

W rejsie wzięły udział 4 jachty morskie PTTK s/y „Polonia”, „Jarl”, „Moskit” i „Wagabunda”, na pokładach których znajdowało się 32 żeglarzy. Komandorem rejsu była przewodnicząca Komisji Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK, jachtowy kapitan morski — Zofia Sumińska. Dowodziła ona s/y „Jarl”. Kapitanami pozostałych jachtów byli: kol. kol.: W. Depczyński, H. Rzemyszkiewicz, J. Wasilewski. Jachty przepłynęły trasę Darłowo-Leningrad-Darłowo, osiągając 1.400 Mm.

Władze portowe Leningradu zgótowały żeglarzom PTTK niezwykle serdeczne przyjęcie. Jachty były uroczyście pilotowane do głębi portu. Towarzystwo Przyjaźni Radziecko-Polskiej przygotowało ciekawy program krajoznawczy. Załogi polskie wraz z przewodnikiem TPR-P Niną Afanasjew, korzystając z gościnnego autokaru, zwiedziały piękne zabytki architektury Leningradu i okolic. Zgodnie z programem żeglarze PTTK złożyli hołd i wiązanki kwiatów na cmentarzu poległych obrońców Leningradu.

Na zakończenie pobytu wręczyli oni gospodarzom regionalne pamiątki polskie. Dzięki rejsowi nawiązane zostały liczne i serdeczne kontakty z działaczami radzieckimi, którzy zapewnili naszych żeglarzy, że i w latach następnych polskie jachty mogą liczyć na równie serdeczne i gościnne przyjęcie.

ODSZEDŁ OSTATNI Z WSPÓŁZAŁOŻYCIELI TOPR

STANISŁAW BYRCYN-GĄSIENICA

Dwudziestego września 1967 r. odszedł na zawsze z Tatr ostatni ze współzałożycieli Tatrzańkiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Stanisław Byrcyn Gąsienica. Jego to właśnie, 22-letniego chłopaka, jako najlepszego z ówczesnych zakopiańskich narciarzy zabiera ze sobą Mariusz Zaruski na poszukiwanie Mieczysława Karłowicza, zaginionego podczas samotnej wędrowki 8 lutego 1909 roku. Z nim Zaruski odkrywa miejsce tragedii, jaka rozegrała się wtedy u stóp Małego Kościelca. Byrcyn ściąga pomoc z Zakopanego na akcję, która trwała trzy pamiętne dni w historii Zakopanego i stała się ostateczną przyczyną do utworzenia stałej organizacji ratunkowej niosącej pomoc turystom górskim.

Kiedy wreszcie 24 listopada 1909 roku powołane zostaje Tatrzańskie Pogotowie Ratunkowe, Stanisław Byrcyn Gąsienica, jako jeden z pierwszych członków Straży Ratunkowej TOPR składa uroczyste ślubowanie „służbowe”. Od tej pory bez przerwy niemal pracuje jako członek TOPR. W okresie okupacji sły nie ze swoich czynów sabotażowych. W lutym 1945 r. bierze udział w niesłychanie trudnej akcji po ukrywających się w szalasię w Zwierówce rannych partyzantów radzieckich.

Po wojnie pozostaje nadal w TOPR, a następnie od 1952 r. w grupie tatrzańkiej Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Pełni tu jednocześnie obowiązki przewodnika tatrzańskiego i wiele funkcji społecznych. Jako senior działaczy turystycznych Stanisław Byrcyn Gąsienica zyskał wielkie uznanie, czego dowodem było nadanie mu: Krzyża Komandorskiego Orderu Odrodzenia Polski, Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi, tytułu „Zasłużonego Działacza Turystyki”, Honorowego Członka PTTK, Koła Przewodników Tatrzańskich i GOPR, Złotej Odznaki PTTK.

Ostatnia droga Byrcyna na cmentarz zasłużonych w Zakopanem 24 września skupiła — prócz najbliższych, towarzyszy z GOPR i przedstawicieli organizacji — wszystkich mieszkańców Zakopanego i turystów, którym bliski jest Błękitny Krzyż. W imieniu Zarządu Głównego PTTK żegnał zmarłego wiceprezes Zarządu Głównego PTTK mgr inż. Feliks Kancelarz. W imieniu GOPR — towarzyszył wielu wypraw J. Szuber. Żegnała Go i góralska kapela i pięknie rozłożone, jesienne tatrzańskie słońce.

PREZYDIUM OBRADUJE

2.VIII.1967

Zebrańie kolejnego Prezydium Zarządu Głównego PTTK poświęcone było głównie sprawozdaniu z wykonania uchwał VI Walnego Zjazdu Delegatów PTTK oraz przygotowaniu VII Zjazdu Towarzystwa.

Prezydium przyjęło sprawozdanie z realizacji postulatów (omówiliśmy je już pokrótce w poprzednim Biuletynie Informacyjnym, przypisek red.) zgłoszonych na VI WZD, jak również sprawozdanie z wykonania uchwał.

Postanowiono, że kolejny VII Walny Zjazd Delegatów PTTK odbędzie się w Warszawie w dniach 11—12 maja 1968 r. Rozważana jest możliwość głosowania delegatów per procura. Decyzje jednak w tym względzie zapadną po uzyskaniu wyjaśnień z interpretatorem Statutu Towarzystwa — Głównym Sądem Koleżeńskim.

Prezydium przyjęło do wiadomości sprawozdanie ze stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w PTTK za rok 1966. Zostały również zaakceptowane propozycje zmierzające do usprawnienia bhp w placówkach PTTK.

Prezydium Zarządu Głównego PTTK wyraziło zgodę na likwidację zakładu Foto-Pam w Kątach Rybackich, produkującego pamiątki turystyczne oraz wyroby szklownicze. Podjęcie tej decyzji wynikało wobec niemożności wykupu obiektu dzierżawionego od Spółdzielni Pracy „Mierzeja” jak i przedłużenia dzierżawy. Produkcję Kąt Rybackich przejmą zakłady Foto-Pam w Miastku i Augustowie.

Prezydium delegowało wiceprezesa Zarządu Głównego PTTK Jerzego Przedździeckiego na kongres turystyki młodzieżowej (BJTS) odbywający się w dniach 18—28 września b.r. w Fineggi (Włochy) zaś sekretarza generalnego Stefana Strogulskiego na Tydzień Studiów AIT w Oxfordzie (W. Brytania) w dniach 25—30 września 1967 r.

DLA UCZCZENIA 50 ROCZNICY REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ

NA SZLAKACH WIELKIEGO RAJDU

Centralny Rajd Przyjaźni „Szlakami Lenina” stanowi corocznie niepowtarzalną atrakcję sezonu turystycznego. Tegoroczny, XIII-ty z kolei, związany szczególnie ściśle programem z 50-tą Rocznicą Rewolucji Październikowej był wielką manifestacją i hołdem świata turystycznego złożonym Przywódcy Rewolucji i Międzynarodowej Przyjaźni. Na szlakach leninowskich w czterech dyscyplinach: górskiej, pieszej — nizinnej, motorowej i kolarskiej walczyli o pierwszeństwo turyści różnej rangi od nowicjuszy do weteranów turystycznych. Tym razem liczba uczestników przekroczyła nie notowane wyniki w rajdach poprzednich. Łącznie około 10.000 osób, w czym oprócz jak zwykle dominujących turystów górskich aż prawie 2.000 motorowców i tyleż piechurów. Drużyny reprezentowały wszystkie województwa i niemal wszystkie organizacje, działające, obok naszego Towarzystwa, na niwie turystycznej. Na tegoroczny rajd przybyły także grupy ze Związku Radzieckiego, Czechosłowacji, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Węgier i Finlandii. Z krajowych drużyn motorowych innych organizacji górowali LOK-owcy, których zarówno liczebność (1000 osób), jak i pomoc organizacyjna w czasie trwania rajdu (łączność, krótkofalówki) zdobyły ogólne uznanie.

Program uroczystości kończących imprezę, wyjątkowo ciekawy ze względu na charakter tegorocznego rajdu, zamykał się w dwóch dniach, w kilku punktach Zakopanego i Poronina.

W sobotę 23 września, Prezes PTTK, Piotr Gajewski dokonał na frontowej ścianie Dworca Tatrzńskiego uroczystego odsłonięcia tablicy, upamiętniającej akcję ratunkową GOPR w dniu 12 lutego 1945 roku po rannych partyzantów radzieckich w szalasy Zwierówki, w dolinie Rohackiej. „Człowiek człowiekowi bratem”. Oto słowa wyryte na tablicy, które symbolizują postawę chłopców spod znaku błękitnego krzyża.

Także w sobotę nastąpiło odsłonięcie tablicy pamiątkowej w Gospodzie Włóczęgów, niewielkim górskim domku na Antałowie, który w latach 1923—1936 był miejscem spotkań, obrad i wypoczynku działaczy ruchu robotniczego. W Poroninie, w celi więziennej W. I. Lenina delegacja organizatorów rajdu, gości honorowych i turystów złożyła wiązankę kwiatów, udając się następnie do Harendy Jana Kasprowicza i na groby: Józefa Openheima, jednego z najbardziej zasłużonych kierowników i ratowników Pogotowia Tatrzńskiego, a następnie — Borysa Wigilięwa, który organizował akcję w celu zwolnienia Lenina z aresztu. W ra-

mach sobotnich uroczystości przekazany został do użytku nowo wybudowany zakładowy ośrodek wypoczynkowy Krakowskiej Fabryki Kabli. Wieczornica z występami regionalnymi pod Krokwią i zapalenie wici na okolicznych szczytach przez turystów z Huty im. Lenina zakończyła sobotni program.

Niedzielne uroczystości — to przede wszystkim — manifestacja turystów przed pomnikiem Lenina w Poroninie. O godzinie 10-tej miejsce pod pomnikiem zajmują: marszałek Sejmu PRL, przewodniczący TPPR — **Czesław Wycech**, wiceprzewodniczący CRZZ, prezes ZG PTTK — **Piotr Gajewski**, sekretarz CRZZ — **Wiesław Kos**, zastępca Szefa GZP Wojska Polskiego — **gen. dyw. Franciszek Księżarczyk**, przewodniczący GKFFiT — **Włodzimierz Reczek**, przewodniczący Krajowej Rady Ogólnozwiązkowej Federacji Sportu, Wychowania Fizycznego i Turystyki — **Wiesław Adamski** oraz wiceprzewodniczący ZG ZMS — **Zygmunt Najdowski**. Władze Ziemi Krakowskiej reprezentują: I Sekretarz KW PZPR — **Czesław Domagała** oraz zastępca przewodniczącego Prezydium WRN w Krakowie — **Józef Łoś**. Związek Radziecki — radca Ambasady ZSRR w Polsce — **Borys Wereszczagin** i konsul ZSRR w Krakowie — **Wasilij Miedow**. Oficjalnej delegacji Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej przewodniczy **Andrzej Riaboklacz**. Obecne są delegacje reprezentujące ruch związkowy, turystyczny i sportowy ZSRR, CSR, NRD, Węgier i Finlandii. W skupioną ciszę na tło nastrojowej naturalnej scenarii padają strofy poematu Majakowskiego „Włodzimierz Iljcz Lenin” i „Dobrze”. Gdy milkną ostatnie słowa recytacji, do pomnika zbliża się sztafeta z Huty im. Lenina. Pochodnią rozpaloną w palenisku Wielkiego Pieca, a przewiezioną przez motorowców z Huty, zapalony zostaje z kolei znicz pod pomnikiem.

Witając zgromadzonych turystów sekretarz CRZZ, **Wiesław Kos** wskazuje, że „Rajd, jako największa impreza turystyczna w Polsce, stał się symbolem socjalistycznej turystyki polskiej: powszechnej, masowej i dostępnej dla wszystkich”. Do kilku tysięcy uczestników rajdu przemawia marszałek Sejmu **Czesław Wycech** — „Wasz marsz śladami Wielkiego Lenina jest wyrazem potężnego ruchu mas ludowych w walce o postępowy, socjalizm i pokój. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze organizując Raid Przyjaźni dobrze zasłużyło się sprawie rozszerzenia i utrwalenia przyjaźni polsko-radzieckiej”.

Następnie, jako wyraz specjalnego uznania dla naszego Towa-

rzystwa z rąk marszałka Sejmu, a jednocześnie przewodniczącego TPPR sztandar PTTK zostaje udekorowany Złotą Odznaką TPPR. Przemawia także **Borys Wereszczagin**, radca Ambasady ZSRR. W serdecznych słowach dziękuje organizatorom za inicjatywę tradycyjnych rajdów „Szlakami Lenina” i podkreśla: „Poronin, na równi drogi Polakom, jak i narodom ZSRR, przywołuje specjalnie silnie na pamięć w czasie trwających uroczystości 50-tej Rocznic Rewolucji, postacię Dzierżyńskiego, Marchlewskiego i tysięcy Polaków, którzy wnieśli wkład w dzieło zwycięstwa i rewolucji”.

Po manifestacji w Poroninie uczestnicy rajdu przejechali do Zakopanego. Tutaj w pięknym jesiennym słońcu, na stadionie pod Krokwią odbyła się defilada 1868 drużyn uczestniczących w trudach rajdowych. A trudy — zwłaszcza na trasach wysokogórskich były znaczne, wskutek wiejącego o dużej sile przez dwa dni halnego i piątkowej ulewie. Imponująco przedstawiał się niedzielny stadion, wypełniony zwartym szykiem, defilujących i zgromadzonymi licznie honorowymi gośćmi imprezy oraz tłumami widzów zakopiańskich. Przemawiał tutaj do zebranych wiceprzewodniczący CRZZ i Prezes PTTK — **Piotr Gajewski**. W serdecznych słowach uznania dla turystów i organizatorów zwrócił on uwagę na zainteresowania krajoznawcze **Włodzimierza Iljicza Lenina**, które szczególnie silnie łączą turystów z Jego postacią i przebytymi szlakami rajdu. Z tego więc względu trasy tegorocznej imprezy objęły i okolice Zawoi oraz Babiej Góry, gdzie ongiś, przed laty również wędrował Lenin. Przewodniczący GKFFiT — **Włodzimierz Reczek** w czasie swego przemówienia uznał rajd za imprezę zawierającą ogromne walory wychowawcze, które dobrze służą propagandzie turystyki i sportu. Podkreślił, nawiązując do uruchomienia nowych tras w rejonie Babiej Góry, że dla upamiętnienia pobytu Lenina na Markowych Szczawinach zostanie wzniesione, z inicjatywy krakowskich działaczy turystyki, nowe schronisko turystyczne.

W wyniku turystycznej rywalizacji I miejsce zajęła ekipa Zakładów Cegielskiego z Poznania zdobywając puchar przechodni CRZZ (po raz drugi w ostatnich rajdach). Poza zwycięstwem ogólnym uzyskali Cegielszczacy także pierwsze miejsce w rajdzie górskim i pieszym. W rajdzie motorowym zwyciężył Klub PTTK Ziemi Oświęcimskiej, a w kolarskim Zasadnicza Szkoła Górnicza w Brzeszczach. Najlepszym zespołem młodzieżowym ogłoszono drużynę z Państwowego Domu Dziecka w Jaszczurowej. Dalsze nagrody otrzymali m. in.: Huta im. Lenina, Oddział Krakowski PTTK, Koło

PTTK Nr 204 przy Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Krakowie, Ognisko TKKF przy Domu Kultury w Nowej Hucie. Seniosem rajdu był 76-letni Marian Kiernik z Krakowa. Jedną z drużyn rajdowych utworzyli praktykanci ze

ZRA zatrudnieni w Stoczni Gdańskiej.

Po uroczystym wręczeniu nagród zwycięzcom rajd zakończyły piękne występy regionalnych zespołów na Stadionie pod Krokwią.

JAK WYKONUJEMY UCHWAŁY VI WALNEGO ZJAZDU DELEGATÓW

VI WALNY Zjazd Delegatów PTTK podjął uchwałę w sprawie zasadniczych kierunków działalności Towarzystwa oraz rozwoju organizacyjnego Towarzystwa w latach 1965—1968. Uchwała ta została włączona do programów działania wszystkich komórek terenowych PTTK począwszy od koła a skończywszy na zarządzie głównym i była systematycznie realizowana w okresie bieżącej kadencji. Jak wiadomo obecna kadencja sprawozdawcza dobiega końca (VII Zjazd odbędzie się w maju 1968 r.) i dlatego warto przyrzeć się co realizacja wspomnianej uchwały przyniosła.

Nie będzie przesadą jeśli powiemy, że przyczyniła się w poważnym stopniu do właściwej pracy ogniw PTTK oraz zmobilizowała aktywność turystyczną do wykonania zasadniczych zadań Towarzystwa, co skolei przyczyniło się do umocnienia roli PTTK i rozwoju jego form działalności programowej i organizacyjnej.

Wykonywanie uchwał dokonywane było w ścisłym przemyśle ze związkami zawodowymi, organizacjami młodzieżowymi i innymi instytucjami oraz organizacjami zainteresowanymi rozwojem turystyki w Polsce. Rozszerzono również krąg organizacji współpracujących z PTTK podpisując specjalne porozumienia ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego, Związkiem Zawodowym Pracowników Energetyki i Polskim Związkiem Motorowym.

Stworzenie szerokiego, wspólnego z innymi organizacjami, frontu rozwoju turystyki dało wyraźne korzyści przejawiające się w znacznym wzroście obsługi ruchu turystycznego. Odnotowujemy w latach 1965—1966 szczególnie intensywny rozwój turystyki kwalifikowanej. Wzrost on o 100%. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza upowszechnienie form turystyki wśród młodzieży szkolnej. W tym celu też wprowadzono nową odznakę dla młodzieży — MOK. Zwiększono również ilość imprez i tras turystycznych dla młodzieży. Wzbogacono treść krajoznawczą imprez turystycznych.

Wykonując uchwałę w jej części wzrostu organizacyjnego Towarzystwa osiągnięto na dzień 31.XII.1966 r. — 291.051 członków PTTK (w 1964 r. — 227.903, w 1965 r. — 250.459). Pozwała to przypuszczać, że przy takim tempie wzrostu uchwała o

wzroście organizacyjnym Towarzystwa powinna być wykonana do końca 1968 r. W tym celu należy jednak w dalszym ciągu rozwijać takie formy działalności, które mobilizują ludzi do wstępowania w szeregi PTTK.

Co się tyczy działalności programowej Towarzystwa rozwinięto tu znacznie formy pracy krajowej powołując między innymi społecznych opiekunów przyrody oraz opiekunów miejsc pamięci narodowej.

Rozszerzyły się również znacznie wydawnictwa PTTK. Rozpoczęto wydawanie rocznika „Ziemia”, „Biuletynu Komisji Opieki nad Zabytkami”, Biuletynu „Speleologa” oraz cyklu wydawnictw „szkoleniowych”, „Biblioteczki turysty” i wydawnictw „propagandowo-informacyjnych”.

Realizowana jest również uchwała w zakresie szkolenia kadr zgodnie z wytycznymi. Szkoli się rocznie ponad 3.000 organizatorów turystyki w zakładach pracy, ok. 2.000 organizatorów turystyki w środowisku młodzieży, ok. 1.300 przodowników turystyki kwalifikowanej i instruktorów oraz 1.500 przodowników.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze rozwinęło swoją działalność również w dziedzinie usługowej. Z roku na rok wzrasta liczba turystów obsłużonych przez nasze placówki, w 1965 r. było ich 7.200.000, w 1966 — 8.400.000. Wyniki te zostały osiągnięte nie tylko dzięki wzrostowi placówek ORT, których w 1967 r. działało 167, ale również dzięki stałemu rozwojowi zakresu ich działania. Przyczyniło się to także do lepszego wykorzystania naszych obiektów, których liczba stopniowo wzrasta poprzez nowe inwestycje DW — Szczyrk, OT — Ilawa, OT — Rawka, OC — Szczecin i inne.

W okresie kadencji dokonano również modernizacji wielu obiektów oraz doinwestowano szereg obozowisk campingowych podnosząc tym samym poziom świadczonych usług.

Temu celowi przyświecało także wprowadzenie agencji systemu prowadzenia obiektów noclegowych. W roku 1967 w agencję oddano 15 obiektów PTTK, co dało Towarzystwu dodatkowy zysk w wysokości 319.000 zł.

Dzięki usilnym staraniom Zarządu Głównego PTTK uzyskano środki na uruchomienie wypożyczalni sprzętu turystycznego. W roku 1967 wydano na ten cel 7 mln zł. W roku 1968 przeznaczonych będzie 10 mln zł. Przyczyniło się to poważnie do udostępnienia sprzętu turystycznego osobom pragnącym uprawiać turystykę indywidualnie.

Zasięg i poziom świadczonych usług jest jeszcze jednak ciągle niezadowalający. Jedną z głównych trudności stanowi słabe wykonanie zadań inwestycyjnych wskutek opóźnień dokumentacyjnych oraz braku wykonawców. Niektóre zadania inwestycyjne, ustalone uchwałą VI WZD, nie będą wykonane. Należą do nich: domy wycieczkowe w Białymstoku, Wigrach, Toruniu, Łebie, Malborku, Świnoujściu i Wałbrzychu oraz schroniska na: Magurce, Przełęczy Kowarskiej, pod Łąbskim Szczytem, na Śnieżniku, „Maria Śnieżna”, „Orlica” w Zieleniu.

Nastąpiła natomiast widoczna poprawa wyników działalności gospodarczej Towarzystwa, prowadzonej przez Biuro Turystyki Zagranicznej i Zakłady Wytwórcze PTTK.

BTZ rozszerzyło znacznie swoją działalność w turystyce przyjazdowej i wyjazdowej. Wzrost ten w 1966 r. w stosunku do roku 1964 wynosi 90%. Zwłaszcza dynamiczny był ten wzrost w dziedzinie turystyki kwalifikowanej. Rezultaty te osiągnięto m. in. dzięki rozszerzeniu współpracy z aktywnym społeczeństwem oraz radami zakładowymi i komórkami terenowymi PTTK.

Zakłady Wytwórcze PTTK podniosły w 1966 r. wartość produkcji o 238,7% w stosunku do roku 1964. Uruchomiono 3 nowe zakłady, dokonano modernizacji pozostałych, wzbogacono asortyment produkcji.

Bardziej szczegółowe dane o realizacji uchwały zostaną ujęte w sprawozdaniu na VII Walny Zjazd Delegatów, do czego główną podstawą będą stanowiły wyniki działalności roku 1967.

Ukazując niepełny jeszcze bilans naszych osiągnięć w mijającej kadencji warto wskazać na sprawy, na których w dalszym ciągu musi być skoncentrowana uwaga całego Towarzystwa.

Należą do nich w szczególności:

- rozwój organizacyjny Towarzystwa, a zwłaszcza wzrost liczby członków,
- usprawnienie pracy programowej, zwłaszcza rozwój wydawnictw, podnoszenie poziomu obsługi,
- radykalne usprawnienie działalności inwestycyjnej.

Z FRONTU WALKI O WZROST ORGANIZACYJNY TOWARZYSTWA

W POPRZEDNIM numerze Biuletynu Informacyjnego relacjonowaliśmy jak przebiega walka działaczy kół, oddziałów i okręgów PTTK o powiększenie stanu liczebnego naszego Towarzystwa.

Tamte dane pragniemy obecnie wzmocnić wiadomościami z kolejnych okręgów: kieleckiego, gdańskiego i szczecińskiego.

Na terenie woj. kieleckiego pracuje obecnie 16 terenowych oddziałów PTTK i 1 oddział zakładowy. W ciągu bieżącego półrocza stan posiadania okręgu kieleckiego powiększył się o 3 nowe oddziały PTTK: w Jędrzejowie, Przysuska i Kozienicach. Poczynione zostały kroki co do zorganizowania oddziałów w Szydłowcu i Koniecpolu. Ten ostatni będzie oddziałem zakładowym przy Koniecpolskich Zakładach Płyt Pilśniowych.

Liczba członków Towarzystwa w pierwszym półroczu wzrosła na Kieleczyźnie o ok. 1.400 osób. Jest to prawie trzykrotnie więcej niż wynosił wzrost za cały rok 1966 (przybyło wówczas 518 członków). Warto również podkreślić rozbudowę kół PTTK, zwłaszcza zakładowych. Powołano ich w ciągu sześciu miesięcy 1967 r. dziesięć. Powstało także

nowe koło terenowe przy oddziale PTTK w Opatowie i aż 26 nowych szkolnych kół PTTK. Przeważa tu zwłaszcza oddział w Busku (12 kół) i Pińczowie (6).

Powstały wreszcie 3 nowe kluby: kajakowy „Kon-Tiki” przy oddziale w Pińczowie, młodzieżowy narciarski przy oddziale w Radomiu i żeglarski „Wodniak” przy oddziale w Starachowicach.

W okręgu gdańskim PTTK nastąpiła także rozbudowa naszego Towarzystwa. I tu również powołano nowe koła PTTK oraz powiększono stan liczebny członków PTTK.

Najważniejszymi osiągnięciami może się poszczycić oddział w Gdańsku, w którym w minionym półroczu przybyło 4 nowe koła zakładowe ze 128 członkami, szkolne koło krajoznawczo-turystyczne, które wstąpiło do PTTK na zasadzie członka zbiorowego (42 osoby) oraz 3 kluby: krajoznawczy „Merkator”, pletwonurków, organizatorów turystyki. Łącznie 112 osób.

W Kościerzynie przybyło 4 SKKT z 81 członkami, w Jucku 1 koło z 20 członkami. Równie poważne sukcesy co oddział w Gdańsku ma na swoim koncie oddział PTTK w Stargardzie Gdańskim. Wzmocnił on

swój stan posiadania o 2 koła zakładowe, 3 koła młodzieżowe, koło miejskie i koło organizatorów turystyki. Łącznie przybyło stargardzkiemu oddziałowi 190 członków PTTK.

Oddział w Malborku założył dwa koła: zakładowe i SKKT z 42 członkami, Oddział w Łęborku także 2 koła z 56 członkami. Również oddział studencki w Gdańsku powołał dwa nowe koła studenckie przy Szkole Morskiej w Gdyni i na Politechnice Gdańskiej z 45 członkami.

W sumie, w pierwszym półroczu 1967 r. powstało w okręgu gdańskim PTTK 26 nowych kół Towarzystwa liczących 546 członków.

W okręgu szczecińskim PTTK nastąpił także bardzo poważny rozwój organizacyjny Towarzystwa. W ciągu półrocza powstał tu 1 nowy oddział PTTK oraz 43 koła skupiające łącznie 3.495 nowych członków PTTK.

Największe osiągnięcia w dziedzinie wzrostu szeregów Towarzystwa mają oddziały: w Szczecinie (5 nowych kół i 300 członków), Gryficach (10 kół i 225 członków), zakładów w Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego, (2 koła i 202 członków), międzyuczelniany w Szczecinie (2 koła i 160 członków), w Pyrzycach (6 kół i 135 członków), w Stargardzie (4 koła i 79 członków).

OPIEKA SPOŁECZNA PTTK NAD MIEJSCAMI PAMIĘCI NARODOWEJ

KOMISJA Opieki nad Zabytkami PTTK zarówno Zarządu Głównego, jak i okręgów oraz oddziałów każdego niemal roku obejmuje coraz to nowe rodzaje zabytków. Dotychczas przedmiotami opieki PTTK były dzieła rąk ludzkich, określane jako zabytki nieruchome. W tej wielkiej grupie znajdują się dzieła architektury, budownictwa chłopskiego i przemysłowego, grodziska, kurhany i inne obiekty prehistoryczne. Są to zabytki stanowiące zawsze widoczny składnik krajozobrazu.

Szczególny rodzaj zabytków stanowią miejsca, związane z ważnymi wydarzeniami w historii zarówno dawnej jak i współczesnej. Mamy tu do czynienia z faktami historycznymi, które miały miejsce w czasie i przestrzeni, a nie mają postaci czy formy materialnej, tak jak to jest np. z zabytkami architektury lub sztuki.

Każdy naród ma swoją historię składającą się z takich właśnie faktów i zdarzeń, wśród których przewijają się postaci ludzkie, czynami swymi zapisujące się w pamięci narodu. Te czyni ludzkie, miejsca, wymagają opieki i zachowania. Pamięć ludzka jest bowiem zawodna i wiele wymazuje się ze wspomnień. Zazwyczaj tylko

utrwalają się wielkie wydarzenia, stają się przedmiotem badań naukowo-historycznych, a często nawet swoistego kultu. Tak jest z bitwą pod Grunwaldem, Olszynką Grochowską, w Lasach Janowskich. Trzeba jednak podkreślić, że na każde wielkie wydarzenie dziejowe mają wpływ lub je poprzedzają wypadki drobne, nie tak decydujące, ale łączące się w jedną całość. Ujrzeć i zrozumieć spłot tych wydarzeń znaczy rozumieć przeszłość i wiązać ją logicznie z teraźniejszością. Takie przesłanki są podstawą do podjęcia starań, aby pamięć ludzka, pamięć społeczeństwa, możliwie jak najdłużej zachowała wszystkie zasługujące na utrwalenie zdarzenia historyczne. Tak powstała idea otoczenia opieką pamięci narodowej.

W 1966 roku Komisja Opieki nad Zabytkami Zarządu Głównego PTTK podjęła starania, aby wprowadzić do programu prac Komisji również i opiekę nad miejscami pamięci narodowej. Propozycje te znalazły przychylne poparcie Prezydium Rady Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa. Od 1967 r. w pracach Prezydium ROPWiM uczestniczy przedstawiciel Zarządu Głównego PTTK z ramienia Komisji Opieki nad Zabytkami. Ustalono też zasady współdziałania

między oddziałowymi i okręgowymi komisjami opieki nad zabytkami PTTK a terenowymi Komitetami Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa.

14 kwietnia 1967 r. na plenarnym posiedzeniu Komisji Opieki nad Zabytkami ZG PTTK z udziałem przedstawicieli Komisji Okręgowych omówiony został program prac co do opieki naszego Towarzystwa nad miejscami pamięci narodowej, ustalone wytyczne programowe i organizacyjne dla wszystkich Komisji opieki nad zabytkami PTTK. W myśl tych zasad w sferze zainteresowań społecznej opieki nad zabytkami PTTK znajdują się:

- miejsca walki i męczeństwa narodu polskiego z okresu 1939—1945,
- mogiły i groby żołnierzy oraz partyzantów z lat 1939—1945,
- obiekty budowlane we wsiach, osiedlach i miastach, które same przez się nie są zabytkami architektury i budownictwa, związane są jednak z wybitnymi wydarzeniami i postaciami ludzi zasłużonych dla Polski i ludzkości w dziedzinie nauki, historii, kultury itp.,
- pobojozniska oraz miejsca pamiątkowe związane z dziejami Polski, z walkami o niepodległość i sprawiedliwość społeczną,

- miejsca na obszarach Ziemi Zachodnich i Północnych, związane z życiem i działalnością wybitnych Polaków pracujących na tych ziemiach przed rokiem 1944 oraz miejsca pobytu wybitnych osób z Ziemi Polski, którzy przebywali i działali na Ziemiach Zachodnich i Północnych przed 1939 r.

Jest rzeczą oczywistą, że praca Komisji PTTK nie może polegać na dublowaniu opieki tam, gdzie jest już ona podjęta w ramach dotychczasowej działalności Rady Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa lub innych pokrewnych instytucji. Jest przecież jeszcze wiele miejsc w Polsce, które czekają na opiekę. Tu właśnie jest potrzebna inicjatywa PPTK-owskich terenowych komisji opieki nad zabytkami. Wynajdywanie tych miejsc, ba-

danie ich, odszukiwanie danych źródłowych, oznakowanie, powoływanie społecznych opiekunów zabytków oraz popularyzacja i utrwalanie w pamięci społecznej — oto trudne, odpowiedzialne zadania dla członków naszego Towarzystwa.

Warto na zakończenie podkreślić, że miejsca pamięci narodowej są zabytkami w rozumieniu przepisów art. 5 pkt. 4 Ustawy z dnia 15.II.1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach (Dz. U. Nr 10/1962, poz. 48).

Rozszerzanie opieki nad miejscami pamięci narodowej jest zresztą związane z rozwojem masowego ruchu turystycznego, zwłaszcza w odniesieniu do jego treści wychowawczej i poznawczej. Miejsca pamięci narodowej, odpowiednie wykazane i przygotowane do zwiedzania powinny stać się równoważnymi obiektami zainteresowania turystycznego jak zabytki architektury, przyrody.

chrońska z Klubu LOK w Olsztynie.

Główna nagroda zawodów — przechodni „Puchar Wigier” przypadła w tym roku drużynie z Klubu LOK w Olsztynie. Drużynowo drugie miejsce zdobył PTTK „Kalmar” — Gliwice, trzecie Klub PTTK „Tryton” Łódź.

Trzydniowe zmagania pletwonurków śledziła z zainteresowaniem liczna rzesza turystów przybyłych nad jezioro Wigry. Zawody zaszczylił również swoją obecnością sekretarz generalny Zarządu Głównego PTTK Stefan Strogulski oraz jego zastępca Wojciech Militz.

PODWODNE ŁOWY NA JEZ. SZELĄG

Na jez. Szelaż Wielki odbyły się w dniach 11—13 sierpnia br. pierwsze ogólnopolskie zawody w łowiectwie podwodnym, zorganizowane przez Okręgową Komisję Turystyki Podwodnej PTTK w Olsztynie.

W Polsce nie jest dozwolone posługiwanie się kuszą dla połowu ryb, dlatego impreza miała zasięg ograniczony; dopuszczeni byli tylko członkowie klubów turystyki podwodnej PTTK. PTTK jest bowiem członkiem Światowej Konfederacji Działalności Podwodnej (CMAS). Organizacja ta patronuje mistrzostwom tego typu urządzanym co roku w różnych krajach.

W roku bieżącym w zawodach wzięło udział tylko 28 osób. Dla każdego pletwonurka wyznaczono teren łowiecki o długości około 200 m w linii brzegowej. Każdy oznaczony był kolejną cyfrą. Przydział terenów odbywał się drogą losowania.

Nie wszystkim dopisało szczęście. Pięciu uczestników nie zdołało w ciągu dwu dni zdobyć żadnej ryby. Największą zdobyczą — szczupakiem o wadze 2,25 kg mógł się poszczycić **Rajmund Kawik** z Klubu „Mors” w Bytomiu.

Po dwudniowych zmaganiach największą ilość punktów: (uczestnicy otrzymywali punkty dodatnie za wagę ryb i ich jakość) po 6.300 zdobył **Włodzimierz Muszyński** z Poznańskiego Klubu Podwodnego i **Feliks Sadowski** z Klubu Pletwonurków w Elku. Pierwsze miejsce i puchar przypadło jednak W. Muszyńskiemu, który wyłowił ogółem 11 ryb. F. Sadowski za 9 złowionych ryb uzyskał drugą lokatę. Trzecie miejsce zajął Edward Ciołkowiak z Poznańskiego Klubu Pletwonurków.

Należy mieć nadzieję, że ta pierwsza próba przekona władze o nieszkodliwości tego rodzaju imprez i że w roku następnym zorganizujemy II ogólnopolskie zawody w łowiectwie podwodnym.

NA DNO STUDNI O „PUCHAR WIGIER”

Od pięciu lat w Starym Folwarku na jez. Wigry trwają zmagania o tzw. „Puchar Wigier”. Są to zawody sprawnościowe, w których mogą uczestniczyć jedynie pletwonurkowie posiadający minimum 2 gwiazdki — średni stopień wyszkolenia w pływaniu podwodnym.

Tegoroczne zawody odbyły się w trzech konkurencjach: pływanie w masce, fajce i pletwach na czas na dystansie 500 dla kobiet i 1000 m dla mężczyzn, holowanie tonącego na odcinku 150 m oraz podwodny tor przeszkód.

Dostarczył on najwięcej emocji licznyemu turystom obserwującym walkę pletwonurków. Warto wiedzieć jak pokonuje pletwonurk ów podwodny tor przeszkód?

Na powierzchni wody wyznaczony jest kolorowymi bojkami z pęk tor o długości 250 metrów. Pletwonurk ubrany w swój podstawowy ubiór: slipy, czepek, pletwy, maseczkę i rurkę skacze do wody z pomostu i płynie 20 m na własnym oddechu do pierwszej przeszkody. Tu na głębokości 5 m podwieszony jest na linie aparat powietrzny do oddychania. Pletwonurk nie wynurzając się na powierzchnię zakłada go i płynie dalsze 50 m do drugiej przeszkody. Z głębokości 10 m musi wydobyć młot o ciężarze 8 kg. Pilnuje tego sędzia siedzący w zakotwiczonej łodzi. Teraz największa chyba trudność: przepłynięcie 60-metrowej trasy i zejście do 15 metrowej studni. Mieści się w niej puszka, do której trzeba wrzucić żeton. Pletwonurk wraca następnie na poziom 6—8 m i podąża do dalszej przeszkody, gdzie ma obowiązek zdjęcia aparatu powietrznego i zawieszenie go na linie, a

następnie popłynięcia 20 m do drugiego aparatu. Po założeniu go zawodnik przebywa 50 m do ostatniej boi. Obecnie musi popłynąć 30 m na cel (do tego miejsca pletwonurk płynął wzdłuż liny rozciągniętej pod wodą). Jeśli dopłynie do mety w pasie 2 m od celu otrzymuje bonifikatę, jeżeli w pasie 4—6 metrów punkty ujemne.

Cała ta niezwykle emocjonująca konkurencja zmuszająca pletwonurka do znacznego wysiłku, ukazania swych umiejętności rozgrywana jest na czas. Zawodnicy są ubezpieczeni przez dwóch instruktorów pływających nieopodal dla sprawdzenia wykonywanych zadań, a w razie potrzeby do natychmiastowego pospieszenia z pomocą.

W tegorocznej imprezie na jez. Wigry, uczestniczyło 34 zawodników w tym 4 kobiety z klubów Białogostoku, Gliwic, Bytomia, Poznania, Olsztyna i Łodzi, a także drużyna węgierska z Budapesztu.

Po trzech konkurencjach na pierwszym miejscu uplasował się Jerzy Zychliński z Klubu Pletwonurków PTTK „Tryton” z Łodzi, zdobywając Puchar Prezesa Zarządu Okręgu PTTK w Białymstoku, Puchar Komisji Turystyki Podwodnej ZG PTTK oraz nagrodę w postaci sprzętu turystycznego.

Nagrody w postaci sprzętu turystycznego zdobyli również — za II-giej miejsce: Andrzej Klimpel z Klubu Turystyki Podwodnej PTTK „Kalmar” z Gliwic, najmłodszy uczestnik zawodów: 17-letni Ryszard Rojcewicz z Klubu Turystyki Podwodnej PTTK „Sniadecja” w Białymstoku, najlepszy uczestnik ekipy zagranicznej: Rompos Kordy z Klubu Pletwonurków z Budapesztu, najlepsza uczestniczka: Alicja U-

ZIELONE ŚWIATŁO DLA WYPOŻYCZALNI SPRZĘTU TURYSTYCZNEGO

DYNAMICZNIE rozwijającemu się i wzrastającemu w ostatnich latach ruchowi turystycznemu we wszystkich jego formach towarzyszy ciągle wzrost zapotrzebowania na sprzęt turystyczny.

Równocześnie znaczny procent turystów, rekrutujących się zwłaszcza spośród grup pracowników mniej zarabiających oraz młodzieży, nie ma możliwości zaopatrywania się w sprzęt, ze względu na jego wysoką cenę.

Krótki stosunkowo okres użytkowania sprzętu w ciągu roku, przy jego dość wysokiej cenie sprawia, że wielu turystów pragnęło by korzystać ze sprzętu wypożyczając go.

Towarzystwo nasze docenia konieczność uruchomienia wypożyczalni. Niestety ograniczone dotychczas możliwości finansowe nie pozwalały na odpowiedni ich rozwój i wyposażenie.

Aktualnie według posiadanych w Zarządzie Głównym PTTK danych, na terenie kraju znajduje się 197 wypożyczalni, na które składa się:

106 wypożyczalni zlokalizowanych przy obiektach PTTK,

76 wypożyczalni zlokalizowanych w różnych miejscowościach, a prowadzonych przez Oddziały PTTK,

15 wypożyczalni zlokalizowanych w różnych miejscowościach prowadzonych przez oddziały lub koła zakładowe PTTK.

Należy podkreślić, że ze względu na brak środków finansowych wartość sprzętu posiadanego przez jedną wypożyczalnię kształtuje się średnio w granicach kilkudziesięciu tysięcy złotych.

Możemy jednak spojrzeć obecnie nieco bardziej optymistycznie w przyszłość. Wszystko bowiem wskazuje na to, że rozwój wypożyczalni sprzętu turystycznego PTTK począwszy od roku 1967 ruszy z miejsca.

Zarząd Główny PTTK otrzymał dotację w wysokości 27 milionów złotych na zorganizowanie i wyposażenie wypożyczalni sprzętu turystycznego. Kwota ta w postaci sprzętu zostanie rozdzielona na poszczególne jednostki PTTK.

W oparciu o analizę potrzeb ustalone zostały w Towarzystwie trzy typy wypożyczalni:

wypożyczalnia ogólna — zlokalizowana w miastach wojewódzkich i innych dużych ośrodkach wyjazdowych;

wypożyczalnia góraska — zlokalizowana w punktach docelowych i wypadowych dla turystyki górskiej;

wypożyczalnia wodna dla turystyki wodnej.

Dla każdego typu wypożyczalni opracowano asortymentowe i finansowe normatywy, które podajemy niżej:

ność ekonomiczna. Nie zakłada się strat ani zysków. Zarząd Główny PTTK w parciu o tę zasadę opracował i wydał Zarządzenie Nr 19 z dnia 11 sierpnia 1967 r. w sprawie organizacji i eksploatacji wypożyczalni sprzętu turystycznego PTTK. Zostało ono rozესane do wszystkich jednostek PTTK.

W zarządzeniu tym, oprócz podanych wyżej typów wypożyczalni i ich asortymentowego oraz finansowego normatywu zostało ustalone m.in., że:

- utworzony zostanie w jednostkach organizacyjnych PTTK prowadzących wypożyczalnię — Fundusz Wypożyczalni, przeznaczony na odtworzenie sprzętu zużytego;
- w koszty eksploatacji wypożyczalni będą obowiązkowo naliczane koszty amortyzacji;
- do eksploatacji wypożyczalni wprowadzony zostanie podział ewentualnego zysku;
- eksploatacja wypożyczalni winna być w zasadzie prowadzona systemem agencyjnym.

Opierając się na analizie potrzeb w zakresie terenowego rozmieszczenia wypożyczalni sprzętu turystycznego oraz wnioskach poszczególnych jednostek PTTK opracowany został 3 letni plan rozwoju wypożyczalni.

W rozbięciu na poszczególne lata wygląda on następująco:

Lp.	Typ wypożyczalni	1967	1968	1969
1	Ogólna	1	5	4
2	Góraska	5	1	2
3	Wodna	—	9	8
		6	15	14

Ponadto przewiduje się zorganizowanie w roku 1967 — 53 wypożyczalni mniejszych o wartości sprzętu 50, 100 i 200 tys. zł.

Ogółem więc, zgodnie z planem, na koniec 1969 r. ilość wypożyczalni wzrośnie o 88, co będzie stanowić 44,6% wzrostu w porównaniu do stanu obecnego.

Nie tylko jednak ilość wypożyczalni jest ważna. Wartość sprzętu i jego asortyment ma równie decydujące znaczenie, a jak widać z podanych przykładów i to zagadnienie jest w sposób odpowiedni uwzględnione.

Został zatem uczyniony duży krok naprzód co do zwiększenia ilości wypożyczalni sprzętu turystycznego. Obecnie troską poszczególnych komórek PTTK będzie sprawa prowadzenia wypożyczalni, dbałości o sprzęt, jego wykorzystania, konserwacji i amortyzacji.

SYSTEM AJENCYJNY ZDAJE EGZAMIN

PLENUM Zarządu Głównego PTTK podjęło w 1957 r. uchwałę upoważniającą ówczesny Zarząd Urzędzeń Turystycznych do wydierżawiania osobom prywatnym usług żywieniowych, noclegowych i innych prowadzonych w obiektach turystycznych PTTK. Uchwała upoważniała nawet do wydierżawiania całych schronisk, stanic wodnych itp.

Decyzja ta miała na celu poprawienie wyników ekonomicznych obiektów, prowadzonych w warunkach szczególnie niedogodnych dla gospodarki uspołecznionej.

Systemem dzierżaw objęte zostały obiekty turystyczne o niewielkiej liczbie miejsc noclegowych (przeważnie małe schroniska górskie) położone z dala od osiedli ludzkich, mające utrudniony transport, dłuższe okresy martwego sezonu. Dzierżawie podlegały obiekty o obrotach rocznych do 500 tysięcy złotych, a okres dzierżawy ustalono na 3 lata.

Lp.	Nazwa sprzętu	Jedn. miary	Cena jedn. zł	Wypożyczalnia typu					
				Ogólna		Góraska		Wodna	
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość
1	Namioty 2-osobowe	szt.	1.250	100	125,0	50	62,5	100	125,0
2	Namioty 4-osobowe	„	2.000	20	40,0	—	—	—	—
3	Materace pneumatyczne	„	400	280	112,0	—	—	200	80,0
4	Plecaki turystyczne	„	500	100	50,0	50	25,0	150	75,0
5	Narty turystyczne	para	1.000	100	100,0	150	150,0	—	—
6	Spiwory	szt.	1.000	—	—	20	20,0	—	—
7	Kajaki 2-osobowe z kapok.	„	2.700	—	—	—	—	150	405,0
8	Rowery wodne	„	3.000	—	—	—	—	10	30,0
9	Łodzie wiosłowe	„	5.000	—	—	—	—	10	50,0
10	Łodzie żaglowe „Kadet”	„	8.000	—	—	—	—	10	80,0
	Razem:			×	427,0	×	257,0	×	845,0

Podstawową zasadą eksploatacji planowanych do uruchomienia wypożyczalni jest ich samowystarczal-

Równocześnie Towarzystwo wystąpiło poprzez b. Komitet dla Spraw Turystyki do Ministra Finansów o wyrażenie zgody na stosowanie obniżonej stopy procentowej podatku obrotowego dla dzierżawców PTTK. Uzyskano zgodę na stosowanie 5-procentowej stopy podatku obrotowego.

W roku 1958 było wydzierżawionych 30 obiektów prowadzących działalność noclegowo-żywnościową i 8 schronisk, w których dzierżawcy prowadzili na ogół żywienie w okresach sezonowych. W roku 1966 natomiast dzierżawą objętych było 74 obiekty turystyczne PTTK. Z czynszów dzierżawnych uzyskano:

- w roku 1958 — 435,2 tys. zł.
- w roku 1966 — 1.378,1 tys. zł.

W 1966 r. weszło w życie Zarządzenie Przewodniczącego GKFFiT w sprawie agencyjnych form eksploatacji. W oparciu o ten dokument Zarząd Główny PTTK wydał zarządzenie Nr 7/67 z dnia 17.III.67 r. w sprawie prowadzenia eksploatacji obiektów turystycznych PTTK na zasadzie umów-zlecenia. System agencyjny prowadzenia obiektów PTTK wprowadzony tym zarządzeniem jest korzystniejszy dla każdej ze stron niż oddawanie obiektów w dzierżawę.

Ajent nie płaci podatku dochodowego, co miało miejsce przy dzierżawach, a podatek obrotowy jest opłacany w takiej wysokości, jaka przysługuje wszystkim jednostkom społecznym. Poza tym w stosunku do agentów, mimo, że nie są pracownikami PTTK mają zastosowanie ogólnie obowiązujące przepisy o podatku od wynagrodzenia.

Zarządzenie Nr 7/67 przewiduje dwie formy prowadzenia obiektów systemem agencyjnym:

- **pro wizyjną** w przypadku gdy obiekt lub prowadzone w nim usługi, nie był we własnej eksploatacji. Wówczas przez okres 2 lat, może być on prowadzony przez ajenta, na zasadach prowizyjnych;

- **zryczałtowanego rozliczenia.**

Nowością w stosunku do systemu dzierżaw jest przepis, zezwalający na powierzenie agentom prowadzenia noclegów lub żywienia w obiekcie przekraczającym 500 tysięcy złotych obrotu rocznego. Może to nastąpić za zgodą GKFFiT na podstawie uzasadnionego wniosku Zarządu Głównego PTTK.

Pomimo wprowadzenia w życie przepisów zarządzenia Nr 7/67, które w swych zasadach jest o wiele korzystniejsze dla agentów, niż system dzierżawy, wielu z dzierżawców nie wyraziło zgody na zmianę umów. Powodowała nimi obawa przed wprowadzeniem nowego systemu. W dzierżawie pozostało na zasadzie wieloletnich umów na 1.I.1967 r. 72 obiekty, prowadzące 122 rodzaje usług (noclegi, żywienie i inne). Tylko w dwóch przypadkach zawarto umowy agencyjne.

W roku 1967 systemem agencyjnym zostało objętych 16 obiektów (żywienie, noclegi) prowadzących 22 rodzaje usług. Dane wykazują, że wydzierżawienie poszczególnych rodzajów usług w obiektach PTTK daje z tytułu czynszów 1.275,3 tys. zł., zaś z tytułu

eksploatacji obiektów systemem agencyjnym poprawę wyników o 319,2 tys. zł.

Ilustruje to najlepiej poniższa tabela przedstawiająca wyniki działalności eksploatacyjnej PTTK prowadzonych systemem agencyjnym.

Lp.		Plan we własnej eksploatacji w tys. zł	Wynik w systemie agencyjnym	Różnica + poprawa - pogorszenie
1	SW Warka	— 5	0	5
2	SW Różan	— 11	0	11
3	DW Dziwnów — noclegi	+ 58,8	65	6,2
	żywienie	+ 47,0	34	— 13
4	DW Darłówko	— 4,5	6	10,5
5	Schr. Szczeliniec	— 12	32,5	44,5
6	„ Pasterka	— 22	17,5	39,5
7	„ Grodno	— 25,5	6	31,5
8	„ Sobieszów	+ 15	12,2	— 2,8
9	„ Jagodna	— 5	35	40,0
10	„ Orlica	— 10	32,8	42,8
11	„ Przełęcz Kowarska	— 10	46,5	56,5
12	„ na Śnieżniku	— 32,5	15	47,5
13	Camping Malbork	+ 39	39	0
14	DW Jastarnia	+ 51,4	51,4	0
		+ 73,7	392,9	+ 319,2

Jak więc wynika z pierwszych ocen należy dążyć do rozszerzenia tego systemu eksploatacji również i na obiekty dzierżawione. Należy również zmierzać do przekazywania w agencję innego rodzaju działalności jak np. wypożyczanie sprzętu, kioski itp.

Na pełną ocenę systemu agencyjnego jest oczywiście w chwili obecnej zbyt wcześnie. Niemniej przeprowadzona wizytacja niektórych obiektów prowadzonych tym systemem wykazały, że poziom usług i stan sanitarny uległ znacznie poprawie. Naprzykład w DW Dziwnów stwierdzono znaczną poprawę stanu sanitarnego i usług, w schr. Szczeliniec, które pomimo b. dużego napływu turystów, nie obniżyło poziomu usług zaś stan sanitarny uległ znacznej poprawie.

Do sprawy tej jeszcze wrócimy, gdy po upływie rocznej działalności przeanalizujemy uzyskane wyniki obiektów, przeprowadzimy lustrację obiektów pod kątem jakości usług i stanu sanitarnego oraz zbierzemy opinie turystów, ocenimy pracę poszczególnych agentów i porównamy z dotychczasowym poziomem prowadzenia tych obiektów we własnej administracji.

NASI PŁETWONURKOWIE NA KUBIE

Na Kubie w rejonie wysepki Cayo Avalos (k. wyspy Isla de Pinos) na południe od Hawany odbyły się Mistrzostwa Świata w Łowiectwie Podwodnym rozgrywane już tradycyjnie co dwa lata.

Wyjątkowe warunki uczestnictwa, jakie zapewniła Kubańska Federacja Łowiectwa Podwodnego — przelot oraz zakwaterowanie i żywienie na miejscu na koszt Kuby — sprawiły, że na starcie stawiała się rekordowa ilość 30 drużyn narodowych. Ponadto podczas zawodów Kubańczycy umożliwili zawodnikom ponad tygodniowy okres aklimatyzacji bezpośrednio przed

zawodami w miejscowości Vardeo ok. 150 km na wschód od Hawany.

Otwarcie zawodów nastąpiło we wspaniałej scenerii Pałacu Sportowego w Hawanie na oczach 10.000 widzów zgromadzonych w krytej Hali Sportowej. Płetwonurkowie przetransportowani zostali następnie na teren zawodów samolotami i kutrami rybackimi. Zawody polegały na złowieniu w czasie 2x po 6 godzin, w ciągu kolejnych 2 dni i do tego na ograniczonym terenie, jak największej ilości ryb określonych gatunków. Ze zrozumiałych względów bezpieczeństwa wyłączono z konkurencji rekiny,

barrakudy, płaszczki, mureny, które w pewnych warunkach np. zranione mogą stać się groźne dla łowcy.

W dniu poprzedzającym zawody drużyny mogły zapoznać się z terenem przyszłych łowów opływając go kutrami. Olbrzymi teren ok. 25x15 mil morskich praktycznie ograniczył rekonesans do prób nurkowania w kilku zaledwie punktach. Nasza drużyna wybrała 3 takie miejsca, z tym, że najlepsze okazało się miejsce na południowo-wschodnim kraju obszaru łowiska w pobliżu pasa raf koralowych.

Otwarcie samych zawodów odbyło się na sygnał armatki startowej po czym wszystkie kutry udały się na pełnych obrotach w wybra-

ne przez siebie punkty połowu. Za nami podążyli Jugosłowianie i w ciągu pierwszego dnia obie te drużyny operowały na jednym terenie w bezpośrednim zasięgu wzroku.

Rezultaty pierwszego dnia ogłoszone na tablicy przez komisję sędziowską wykazały znakomitą przewagę drużyny kubańskiej nad resztą uczestników. Zachęcenі wynikami Kubańczyków mimo, że uzyskaliśmy zupełnie przyzwoitą lokatę z minimalną stratą punktów do takich państw jak Belgia, Szwajcaria, Finlandia, Irlandia, Szwecja (24 miejsce) postanowiliśmy popłynąć następnego dnia za ich kutrem w stronę lepszych łowisk. Niestety nasz fortel okazał się nieszczęśliwym w skutkach. Tak samo zrobiła większość drużyn i dzięki temu w jednym miejscu skupiła się olbrzymia ilość zawodników i ich łodzi. Kubańczycy zorientowawszy się w całości sytuacji już po drodze zaczęli odciążać łodzie ze swoimi zawodnikami i wyprowadzili resztę drużyn w pole bowiem odciągnęli gros łutów w zachodni kąt łowiska.

W wyniku połowów drugiego dnia nastąpiły duże przesunięcia i drużyna PTTK wraz z innymi drużynami spadła na gorsze miejsca lokując się ostatecznie na 27 pozycji przed Norwegią, Wyspami Faroe i Urugwajem. Jugosłowianie natomiast, którzy nie wycofali się z poprzedniego łowiska w drugim dniu uzyskali podobne rezultaty przesuując się na 4 miejsce w klasyfikacji drużynowej.

Zwycięstwo uzyskali Kubańczycy wyprzedzając znacznie zespół Francji i Hiszpanii. W klasyfikacji indywidualnej triumfował tahitańczyk reprezentat Francji — Tapu, miejsca od drugiego do czwartego podzielili między siebie Kubańczycy dowodząc niezbieżnie, że w warunkach morza karaibskiego są nie do pokonania.

Niespodzianką zawodów była doskonała, 10-ta lokata zespołu bułgarskiego uzyskana dzięki doświadczeniu jednego z uczestników mistrzostw, od 6-ciu lat pracującego już na Kubie. W trakcie zawodów Włosi pobili 3 rekordy świata w nurkowaniu z zatrzymanym

oddechem w kategoriach męskich i kobiecych.

Wyjazd polskiej ekipy pletwonurków PTTK na Kubę mimo zajęcia dalekich miejsc okazał się bardzo pożyteczny. Stałe kontakty z władzami sportu i turystyki, którzy brali czynny udział w organizacji mistrzostw pozwoliły nam na nawiązanie cennych kontaktów, które umożliwią zorganizować na pewno następną wyjazd na tę piękną wyspę. Tym razem będzie jednak chodziło o sprawy znacznie poważniejsze, a mianowicie o próbę wydobywania wraku galer hiszpańskich, których miejsca zatonięcia są dokładnie znane (4 wraki prawie zlokalizowane).

Pomysł wspólnej akcji archeologicznej bardzo zainteresował ambasadora PRL na Kubie Strzałkowskiego, zamilowanego łowcy i kolekcjonera dziwów morza, który osobiście przyrzekł swą pomoc w bezpośredniej organizacji ewentualnej wyprawy oraz udzielił nam wiele cennych rad i wskazówek co do sposobu zorganizowania tej niecodziennej ekspedycji.

Z ŻYCIA OKRĘGÓW, ODDZIAŁÓW I KÓŁ

NA ŚRODKOWYM NADODRZU ROSNA SZEREGI PTTK

Coraz szerzej rozwija swą działalność Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w województwie zielonogórskim. Zasługuje to na tym większe podkreślenie, że nie było tu tradycji turystycznych a ruch krajoznawczy trzeba było tworzyć od podstaw. W roku ubiegłym w okręgu zielonogórskim był następujący stan organizacji: 12 oddziałów PTTK, 8.725 członków działających w 203 kołach, w tym 132 zakładowych. Plan rozwoju organizacyjnego na rok 1967 przewidywał utworzenie 2 Oddziałów, 57 kół i zwiększenie liczby członków o 2.800 osób.

Na początku sierpnia br. Plenum Zarządu Okręgu PTTK w Zielonej Górze, oceniło wykonanie planu za pierwsze półrocze 1967 r.

Okazuje się, że lubuscy działacze PTTK doceniają rolę Towarzystwa w organizowaniu i upowszechnianiu ruchu turystyczno-krajoznawczego. Na 57 zaplanowanych kół powołali już 41; utworzyli 3 nowe oddziały i zwiększyli liczbę członków o 2.720 osób.

Ogółem PTTK na Ziemi Lubuskiej liczy obecnie 15 oddziałów PTTK, 245 kół i 11.445 członków. Wskazanie wskazuje więc na to, że plan rozwoju sieci organizacyjnej Towarzystwa zostanie przekroczony.

WSPÓŁZAWODNICTWO MIĘDZYODDZIAŁOWE NA ZIEMI LUBUSKIEJ

W okręgu zielonogórskim PTTK już od trzech lat wprowadzone zostało współzawodnictwo międzyoddziałowe. Obok innych momentów obejmuje ono głównie rozwój sieci kół zakładowych PTTK i pozyskiwanie nowych członków Towarzystwa. Współzawodnictwo dało dobre wyniki przyczyniając się do znacznego ożywienia działalności organizacyjnej i programowej oddziałów PTTK na Ziemi Lubuskiej.

Okręgowa Komisja Kół Zakładowych PTTK w Zielonej Górze zorganizowała to współzawodnictwo przy poparciu WKKFiT, który ufundował proporzec przechodni, oraz Wojewódzkiej Rady OFSWFiT. Kolejnymi zwycięzcami były dotychczas Oddziały w Zielonej Górze i Żarach. W roku bieżącym rywalizuje o tytuł najlepszego 15 Oddziałów.

Alfred Chwastyk

NOWE TROFEA DLA ODDZIAŁU HCP

Turyści Oddziału PPTK—HCP w sile 170 osób biorąc udział w IV Ogólnopolskim Zlocie Stoczniowców organizowanym przez Oddział PTTK Stocznia Gdańskiej z metą w Ostrzycach zdobyli: Puchar główny ufundowany przez Dyrektora Naczelnego Stoczni Gdańskiej za najliczniejszy udział w Zlocie na wszystkich trasach; Puchar WKZZ za najliczniejszy udział na trasach motorowych; Puchar ZO ZBoWiD za najliczniejszy udział na trasach pieszych; Puchar Rady Robotniczej Stoczni Gdańskiej za najliczniejszy udział na trasach pieszych, namiotowych po raz drugi.

Złoty Stoczniowców zostały „odkryte” przez turystów z Wydziału 5 Zakładów H. Cegielskiego. Wielkim ich entuzjastą jest kol. Węglarski z Koła W5, który rok rocznie z drużyną tego koła przemierzał nadmorskie szlaki, by w roku ub. przywieźć puchar. „Hacepki” pojechały bronić ubiegłorocznego pucharu. Nie tylko go zdobyli, ale przywieźli trzy dalsze. (Według „Koc:olka” organu prasowego Oddziału HCP w Poznaniu.)

OD SŁAWY DO GORZOWA

Mały padający deszcz nie przeszkodził, by 83 kajakowców wyruszyło 1 sierpnia 1967 r. ze Sławy do Gorzowa na 14-dniową wycieczkę „Lubuskim Szlakiem Wodnym”.

Był to piąty Ogólnopolski Spływ Kajakowy na tej trasie. Uczestników czekało moc atrakcji i niespodzianek na tym pięknym szlaku: zawody wędkarskie, zwiedzanie zamku i muzeum podczas białego Międzyczeczu, pomoc przy żniwach w PGR Górzyca, pieczenie autentycznego barana na rożnie, piękne odcinki Obry.

Na ziemi Gorzowskiej Spływ wodny pitali kajakowcy oddziału PTTK przy zakładach „Stilon”, którzy wypłynęli na spotkanie w górę Warty.

Na zakończenie wyróżniające się zespoły, jak też indywidualni kajakowcy otrzymali od organizatorów pamiątkowe dyplomy i nagrody w postaci sprzętu turystycznego. Każdy uczestnik otrzymał od Zarządu Oddziału PTTK książkę z pamiątkowym stemplem, a od Zarządu Oddziału w Gorzowie — przewodnik po Gorzowie i okolicach.

Wiesław Nawrocki

MAZOWIECKI ZJAZD OPIEKUNÓW NAD ZABYTKAMI

W czerwcu br. odbył się Mazowiecki Okręgowy Zjazd Społecznych Opiekunów PTTK nad Zabytkami. Uczestniczyło w nim 52 opiekunów z terenu woj. warszawskiego. W pierwszym dniu Zjazdu uczestnicy wysłuchali interesującego referatu inż. Feliksa Kancelerza pt. „Metodyka opieki społecznej nad niektórymi rodzajami zabytków (budownictwo przemysłowe: drewniane, miejsca pamięci narodowej) i referatu mgr Wacława Kochanowskiego — Głównego Konserwatora Zabytków woj. warszawskiego pt. „Zagadnienie konserwatorskie zabytków sztuki i malarstwa, rzeźb i przemysłu artystycznego” a także sprawozdanie ze społecznej działalności w zakresie opieki nad

zabytkami w ciągu ostatnich 3 lat, wygłoszonego przez mgr inż. Z. Jakimowicza, Przewodniczącego Okręgowej Komisji Opieki nad Zabytkami.

W dyskusji poruszono najpilniejsze problemy związane ze społeczną działalnością opiekunów, ich kłopoty i sukcesy związane z ochroną zabytków.

W drugim dniu zjazdu opiekunowie wzięli udział w wycieczce szkoleniowej po południowym Mazowszu na trasie Warszawa — Raszyn — Nadarzyn — Radziejowice — Mszczonów — Osuchów — Grójec — Jasielnic — Warka — Warszawa.

Uczestnicy wycieczki poznali zabytki architektury oraz metody ich konserwacji. Zwiedzili odrestaurowany pałac w Radziejowicach i muzeum Kazimierza Pułaskiego w Warce, gdzie zjazd zakończono krótkim podsumowaniem.

PRZEZ FILM DO UPOWSZECHNIANIA KRAJOZNAWSTWA

Zarząd Główny PTTK — Komisja Krajoznawcza i Młodzieżowa wspólnie z Centralą Filmów Oświatowych „Filmos” przy współpracy Centralnego Ośrodka Informacji Turystycznej, redakcji „Poznaj Swój Kraj”, „Na Przelaj” oraz w porozumieniu z Ministerstwem Oświaty i Szkolnictwa Wyższego organizują konkurs dla młodzieży szkolnej na upowszechnienie wiedzy krajoznawczej przy pomocy filmu krajoznawczego.

Celem konkursu jest upowszechnienie wiedzy krajoznawczej przy pomocy filmów krajoznawczych i turystycznych oraz szerzenie zainteresowań filmem jako formy rozpowszechnienia wiedzy i środkiem wychowywania w pracy z młodzieżą.

Konkurs trwa od 1 listopada 1967 r. do 15 kwietnia 1968 r.

Do udziału w konkursie mogą

zglaszać się szkolne koła krajoznawczo-turystyczne, drużyny harcerskie, jednostki PTTK pracujące z młodzieżą, domy kultury, kluby młodzieżowe, koła ZMS i ZMW itp.

Uczestnictwo polega na zgłoszeniu udziału (na wydrukowanej karcie zgłoszenia) w terminie do 15 grudnia 1967 r., a następnie wyświetleniu w okresie do 15 kwietnia 1968 r. co najmniej 6 filmów o tematyce turystycznej lub krajoznawczej dla grupy uczestniczącej w konkursie, w tym 3 filmów w połączeniu z imprezą dla szerszego zespołu odbiorców: konkursem, prelekcją, pogadanką, spotkaniem, wieczornicą o tematyce turystyczno-krajoznawczej.

Po wykonaniu zadań opiekun odpowiedzialny za przebieg realizacji zadań konkursu zobowiązany jest nadesłać na adres redakcji: „Po-

znaj Swój Kraj” — Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście — z dopiskiem na kopercie: „Konkurs filmowo-krajoznawczy” — sprawozdania z przebiegu konkursu, podpisanego przez kierownika danej placówki (szkoły) itp. i potwierdzonego pieczęcią. Wszyscy, którzy w terminie do 15 grudnia br. nadesłali zgłoszenia udziału w konkursie otrzymają zestaw materiałów i informacji w postaci wyboru filmu do wykorzystania, opisu przykładowej imprezy z udziałem filmu krajoznawczego itp.

Organizatorzy przewidują przyznanie nagród rzeczowych i książkowych wartości około 15 tys. złotych dla zespołów w ciekawy program krajoznawczo-turystyczny zrealizowany w ramach konkursu, za liczbę uczestników, za ilość obejrzanych filmów oraz nagrody indywidualne dla opiekunów i nauczycieli za przeprowadzenie konkursu, opracowanie materiału sprawozdawczego i dokumentacji przebiegu konkursu.

NOWOŚCI WYDAWNICZE

Z maszyn drukarskich zeszło ostatnio kilka pozycji wydawniczych Zarządu Głównego PTTK. Pragniemy zapoznać z nimi naszych Czytelników.

W lipcu br. ukazał się „Skrzyp do szkolenia sanitarnego ratowników GOPR”, stanowiący pierwszy tomik serii powielaczowych wydawnictw szkoleniowych z zakresu ratownictwa górskiego. Nakład 1.000 egzemplarzy, str. 114.

Skrzyp opracowany przez zespół autorów specjalistów w składzie: J. Hajdukiewicz (Grupa Tatrzańska), J. Janik (lekarz naczelny GOPR), J. Klamut (Grupa Sudecka), K. Micherdziński (Grupa Beskidzka), T. Sokół (Grupa Krynicka) i J. Wołczański (Grupa Bieszczadzka) zawiera 10 rozdziałów. Składają się na nie: Anatomia i fizjologia człowieka, Choroby wewnętrzne, Zatrucia, Obrażenia czaszki i mózgu, Złamanie i zwichnięcia, Rany klatki piersiowej, Ostre choroby chirurgiczne jamy brzusznej, Farmakologia i higiena turystyczna.

Celem wydawnictwa jest skrócenie do minimum czasu przeznaczanego na wykłady teoretyczne na kursach dla ratowników, aby moż-

na było maksymalnie zwiększyć ilość godzin zajęć praktycznych i ćwiczeń w terenie. Nakład znajduje się w dyspozycji ZG GOPR w Zakopanem. Następny tomik z tej serii pt. „Vademecum ratownika” jest obecnie w opracowaniu.

W sierpniu br. ukazał się kolejny zeszyt „Speleologii” tom III Nr 1. Jest on organem Komisji Speleologii ZG PTTK. Nakład 1.000 egzemplarzy, str. 60, wydanie powielaczowe.

Zeszyt zawiera interesujące materiały przyznawarskie dotyczące Jaskini Śnieżnej w Tatrach, wyniki

badania przepływów krasowych w masywie Czerwonych Wierchów oraz sprawozdania i uzupełnienia do inwentaryzacji jaskiń w Polsce.

Zycząc Komisji Speleologii ZG PTTK sukcesów w wydawaniu dalszych zeszytów „Speleologii” wyrażamy nadzieję, że będą one w większym stopniu poświęcone problemom masowej turystyki w jaskiniach już przystosowanych do zwiedzania, a także jaskiniom nowo odkrytym, które zasługują na ich opisanie, udostępnienie i spopularyzowanie. Nakład w dyspozycji Komisji Speleologii ZG PTTK.

PRENUMERUJ CIE „ŚWIATOWIDA”

Do bieżącego numeru Biuletynu Informacyjnego ZG PTTK załączamy przekaz, który umożliwi Wam zamówienie Magazynu Turystycznego „Światowid” na rok 1968.

Prenumeratę przyjmują urzędy tylko do końca listopada br. Pamiętajcie, że zgodnie z postanowieniami uchwały ZG PTTK każde ogniwo PTTK prenumeruje i popularyzuje nasz tygodnik „Światowid”, realizujący cele i zadania Towarzystwa.

Biuletyn Informacyjny ZG PTTK — redaguje Kolegium
Wydawca: Dział Propagandy i Wydaw. Zarządu Gł. PTTK
Adres redakcji: Warszawa, ul. Senatorska 11 tel. 26-35-74